

תוכן עניינים

1	שער א': כללי
1	פרק א': החשיבות בעריכת צוואה
5	פרק ב': מהי צוואה
7	פרק ג': החופש לצוות
9	פרק ד': הצוואה מעשה אישי
11	פרק ה': עיקרון תום-הלב
11	1. כללי
15	2. עיקרון "תום-הלב" ו"זעקת ההגינות"
17	3. דיני צוואות
23	פרק ו': הפקדת צוואה
27	פרק ז': חובות עורך-הדין, מנסח הצוואה
27	1. עורך-הדין כמנסח הצוואה
28	2. עריכת צוואה על-ידי עורך-דין ללקוח ולבן/בת זוגו
28	3. מהי החובה המוטלת על עורך-הדין, במישור האתי, כמנסח צוואה?
29	4. חובות עורך-הדין, מנסח הצוואה, לאחר מות לקוחו, החתום על הצוואה
30	4.1 חובות אתיות
31	4.2 חובות בקשר לצוואה עצמה
33	שער ב': משפט משווה - צוואה משותפת והדדית
33	פרק א': הדין הגרמני
35	פרק ב': הדין האוסטרי
37	פרק ג': הדין הצרפתי
39	פרק ד': המשפט האנגלו-אמריקני

שער ג': צוואות הודיות - סעיף 8 לחוק הירושה	41
פרק א': מהי צוואה הודית?	41
1. כללי	41
2. המועד להעלאת הטענה כי הצוואה אינה צוואה הודית	48
3. אין הכותרת של הצוואה היא הקובעת אלא תוכנה	49
פרק ב': פרשנותה של צוואה משותפת והודית	51
1. פירוש הצוואה - סעיף 54 לחוק הירושה	51
2. פרשנותה של צוואה משותפת והודית	57
פרק ג': המצב המשפטי ששרר לפני תיקון 12 לחוק הירושה	69
1. כללי	69
2. התייחסות לאינטרס ההסתמכות בעריכת צוואות הודיות, לפני תיקון חוק הירושה	72
3. "הנני קובעת במפורש כי אני רשאית בכל עת שארצה, לבטל ו/או לשנות את צוואתי זו, להוסיף או לגרוע ממנה כרצוני. כל שינוי כזה יהיה מחייב במידה וייעשה בכתב ובנוכחות עדים כנדרש על-פי דין"	77
4. באשר למבחן ההסתמכות, הדבר נלמד מתוך הצוואה עצמה; האם ניתן לקיים צוואת 2009 בהיותה נוגדת את הוראת הצוואה ההודית משנת 1997?	78
5. כאשר קיימת הוראה מפורשת הודית המעניקה לכל אחד מהמנוחים את האפשרות לשנות את הצוואה - האם במקרה שכזה ניתן להעלות טענת הסתמכות?	85
6. מה דינו של סעיף בצוואה משותפת לפיו שינויה של הצוואה האמורה ייעשה רק על-ידי שני הצדדים?	88
7. האם קיומה של צוואה הודית משותפת, עליה חתמה המנוחה יחד עם הנתבע שולל את תוקפה של צוואה מאוחרת, אשר הוראותיה מנוגדות להוראות הצוואה ההודית?	93

8. בית-המשפט לא סבר שהשינוי בצוואת המנוח פגע במנוחה וכי היה מנוגד לאינטרס ההסתמכות שלה..... 98

9. במקרה הנדון, לא הובאה כל ראיה שהמנוח חשב על הגבלת כוחה של התובעת לשנות או לבטל את הוראות הצוואה המשותפת, ובהיעדר הוראה המגבילה בנדון את זכותה של התובעת לשנות את צוואתה..... 101

10. האם יש לקבל הטענה לפיה מעת ששינתה המנוחה את הוראות צוואתה אחר פטירת המנוח, בין בדרך של מתן המשק במתנה מחיים לנתבע ובין בדרך של צוואה אחרת, הרי שפגעה באינטרס ההסתמכות של המנוח ונהגה בחוסר תום-לב ולפיכך יש לבטל הן את הסכם המתנה והן את צוואתה האחרונה 106

11. האם ניתן ללמוד מעצם עריכת צוואות הדדיות, הגבלה משתמעת במובן סעיף 53 לחוק הירושה, מכוח עקרון ההסתמכות? 108

12. האם יש להורות על ביטול צו קיום צוואת המנוחה מיום 28.06.90 וליתן צו לקיום צוואתה המאוחרת מיום 23.08.95? 110

פרק ד': המצב המשפטי לאחר תיקון 12 לחוק הירושה 113

1. כללי 113

2. "בן הזוג" - סעיף 8א(א) לחוק הירושה 118

2.1 "בן זוג" - ידועים בציבור וזוגות חד-מיניים 118

2.2 האפשרות לערוך צוואה הדדית בין כאלו שאינם בני זוג 119

3. "מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר" - סעיף 8א(א) לחוק הירושה 126

4. "בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד" - סעיף 8א(א) לחוק 129

פרק ה': האם הוראת סעיף 8א לחוק הירושה חלה על צוואות שנערכו טרם כניסת תיקון מס' 12 לתוקף 131

פרק ו': הדרכים לביטול צוואה הודדית	139
1. כללי	139
2. "בחייהם של שני בני הזוג" - סעיף 8א(ב)(1) לחוק הירושה	140
3. "ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני" - סעיף 8א(ב)(1) לחוק	143
3.1 כללי	143
3.2 עיקרון הכבילה	144
3.3 סעיף 36 לחוק הירושה ("ביטול על-ידי המצווה") למול סעיף 8א(ב) לחוק הירושה	145
3.4 נוכחות של האישה בדירה בעת שהאיש עורך צוואה בעדים - האם ניתן לראות בנסיבות אלו משום ביטול הצוואה ההודדית שנערכה קודם לכן על-ידי האיש והאישה?	153
4. מותה של הזוכה במשק על-פי הצוואה ההודדית, הינו אירוע שהמנוחים לא צפו בצוואתם ההודדית - פרשנות הצוואה והתמודדות עם ההסדר הקבוע בסעיף 8א(ב)(2) לחוק הירושה	164
5. לאחר מות אחד מבני הזוג - כל עוד לא חולק העזבון - סעיף 8א(ב)(2)(א) לחוק	169
5.1 כללי	169
5.2 האם יש לראות בנתבעת כמי שהסתלקה מחלקה בעזבון המנוח, חרף העובדה כי אין בפנינו צוואה חדשה שעשתה הנתבעת לאחר חתימתה על הצוואה ההודדית?	169
6. לאחר מות אחד מבני הזוג - לאחר חלוקת העזבון - סעיף 8א(ב)(2)(ב) לחוק	174
7. "אם אין בצוואות ההודדיות הוראה אחרת" - סעיף 8א(ג) רישא לחוק	179

8.	"הוראה השוללת חלוטין את הזכות לבטל... - בטלה" - סעיף 8א(ג)	
179.....	סיפא לחוק	
	פרק ז': האם ליורשים אינטרס הסתמכות ראוי להגנה בעוד המוריש בחיים	181.....
	פרק ח': השפעה בלתי-הוגנת וצוואה הודית	183.....
183.....	1. כללי	
185.....	2. השפעה בלתי-הוגנת בין בני זוג	
	פרק ט': צוואה לטובת מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה וצוואה הודית	189.....
189.....	1. כללי	
193.....	2. צוואה המזכה את "מי שערך אותה"	
193.....	3. "עד לעשייתה"	
194.....	4. "לקח באופן אחר חלק בעריכתה"	
197.....	5. היחס שבין הוראת סעיף 8א לסעיף 35 לחוק הירושה	
	6. על-פי הדין, הוראת סעיף 35 לחוק חלה הן על צוואות רגילות והן על צוואות הודיות. לענין שני סוגי הצוואות הפרשנות של סעיף 35 לחוק -	
199.....	זוהה	
	פרק י': יורש במקום יורש - יורש אחר יורש - צוואות הודיות	201.....
201.....	1. יורש במקום יורש - סעיף 41 לחוק הירושה	
203.....	2. יורש אחר יורש - סעיף 42 לחוק הירושה	
210.....	3. ההבדלים בין "יורש במקום יורש" ל"יורש אחר יורש"	
212.....	4. ההלכה הפסוקה	
	פרק י"א: נפקותו של סעיף 49 לחוק הירושה ("יורש שמת לפני המוריש")	219.....
	כשעסקינן בצוואות הודיות	219.....
219.....	1. יורש שמת לפני המוריש - סעיף 49 לחוק הירושה	

2.	כלום יש נפקות לסעיף 49 לחוק הירושה, כשעסקינן בצוואות הודיות שלא נקבע בהן הסדר של יורש חליף?	224
229	פרק י"ב: תניית סילוקין בצוואה הודית	
231	פרק י"ג: חוק המתנה וצוואה הודית	
1.	כללי	231
2.	דרישת הכתב	233
3.	האם יש מקום להחיל את אינטרס ההסתמכות על צוואות שכאלה ובכך למנוע את מתן המתנה אשר ניתנה על-ידי המנוחה	239
4.	האם יכלה המנוחה להעביר את כל זכויותיה בדירה לנתבע לאור עריכת הצוואה ההודית אשר נעשתה קודם לתיקון בחוק הירושה?	240
5.	האם לנוכח הצוואה ההודית (לרבות התנאי של יורש אחר יורש) שעשתה המנוחה עם בעלה המנוח, המתנה מושא התביעה שנתנה המנוחה לנתבע תקפה, אם לאו?	244
6.	סעיף 5 לחוק המתנה אינו חל על לגבי צוואות	245
257	שער ד': דוגמאות	
257	פרק א': דוגמאות מהפסיקה לצוואות משותפות/הודיות	
277	פרק ב': דוגמא לצוואה הודית - בני זוג	
1.	כללי	277
2.	צוואת האישה	277
3.	צוואת הבעל	282